

3. Ярема А. Соціологічний аспект сутності феномену успіху / Анастасія Ярема // Гуманітарні та соціальні науки: матеріали I Міжнародної конференції молодих вчених HSS-2009, 14–16 травня 2009 року, Львів, Україна / Національний університет «Львівська політехніка». – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. – С. 275-277.

4. Mannheim K. Essays on the Sociology of Knowledge. – New York, 1952.

Лебідь О.В.

викладач,

Вінницький обласний комунальний гуманітарно-педагогічний коледж

ЕЛЕКТРОННІ АРХІВИ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Інтенсивний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та входження України до єдиного інформаційного простору стали причиною накопичення документів та інформаційних ресурсів з цифровими носіями. Тому перед архівістами постала проблема створення електронних архівів для зберігання такого виду інформації.

Досить важливо не лише забезпечити доступ до архівних документів через бази даних та читальні зали, а й надати інформацію про склад та зміст архівних фондів через глобальну мережу Інтернет.

Інформатизація архівної справи є комплексна система організаційних, науково-методичних і технологічних заходів, що забезпечують розробку на єдиних методологічних та методичних засадах взаємопов'язаних інформаційних технологій у галузі архівної справи, створення мережі локальних централізованих баз даних, формування національної архівної інформаційної системи [1, с. 235]. Процес інформатизації архівної справи в Україні було розпочато на початку 1990-х років зі створення архівних інформаційних ресурсів та локальних баз даних різних рівнів.

24 грудня 2000 року було створено Центр інноваційних технологій Державного комітету архівів України та відкрито офіційний сайт Державної архівної служби України, яка на сьогодні є потужним веб-порталом, доступ до якого можна отримати за адресою <http://www.archives.gov.ua>. Можна стверджувати, що розробники сайту мали на меті не лише для публікації новин архівної галузі, але й для надання інтелектуального доступу до документів Національного архівного фонду.

З 2000 р. Держкомархівом було розпочато створення електронної версії Центрального фондового каталога – Інформаційної системи «Центральний фондовий каталог» (ІС ЦФК), що інтегруватиме окремі сегменти фондових каталогів архівних установ України.

Найкращим проявом політичної волі на державному рівні щодо збереження електронних документів, електронних інформаційних ресурсів є створення у 2007 році Центрального державного електронного архіву України (ЦДЕА України).

Основними завданнями ЦДЕА України на сьогоднішній день є участь у реалізації державної політики в сфері діловодства та архівної справи, забезпечення комплектування ЦДЕА України документами Національного архівного фонду, їх обліку та зберігання, використання відомостей, що в них містяться, участь у підготовці нормативно-правових актів, науково-методичних розробок з питань впровадження електронного документообігу, зберігання електронних документів та використання їх інформації, забезпечення реалізації прав громадян на вільний доступ до відомостей, що містяться в архівних документах [3].

До складу документів ЦДЕА входять: документи в електронній формі, у тому числі електронні документи юридичних та фізичних осіб – джерел формування Національного архівного фонду, електронні документи особового походження, передані власниками або уповноваженими ними особами до ЦДЕА України, електронні інформаційні ресурси, у тому числі відібрані ЦДЕА України на постійне зберігання, документи, що відносяться до власного архівного фонду ЦДЕА України, страховий фонд та фонд користування документами та копій документів, що зберігаються в інших архівах, музеях і бібліотеках, цифрові копії документів Національного архівного фонду, створені для фонду користування, що зберігаються в архівних установах, цифрові копії описів справ постійного зберігання, передані державними архівними установами та архівними відділами міських рад до ЦДЕА України, облікові документи та довідковий апарат до документів ЦДЕА України у паперовій та електронній формі [3].

Таким чином, ЦДЕА виконує завдання та функції держави в сфері управління архівною справою та діловодством, забезпечує облік та зберігання документів Національного архівного фонду та використання відомостей, які вони містять.

Внаслідок вкрай обмеженого фінансування та матеріально-технічного забезпечення архівних установ є проблема цифровізації усіх процесів архівної справи. У 2017 р. було виділено кошти у сумі майже 9 млн. 980 тис. грн на закупівлю відповідного обладнання та програмного забезпечення. Впровадження програмного забезпечення забезпечить приймання, технічну перевірку, зберігання, захист електронних документів та доступ до їх інформації [4].

Існує проблема взаємодії державних архівів з архівними підрозділами юридичних осіб з питання передачі на постійне зберігання електронних документів. Однією з причин є відсутність досвіду роботи працівників відділів формування та діловодства державних архівів з електронними документами.

З метою налагодження процесу приймання-передавання електронних документів до архівних установ Укрдержархівом та ЦДЕА України розроблено проект Порядку приймання-передавання електронних документів Національного архівного фонду на постійне зберігання. Проте під час впровадження цього Порядку в роботу архівних установ можуть бути певні труднощі, пов'язані як із відсутністю практики роботи з електронними документами, так і з відсутністю кваліфікованих працівників з інформаційних технологій, які володіють знаннями та навиками щодо технологічних процесів архівної справи.

Найбільш актуальною проблемою є забезпечення надійного зберігання документів в електронному вигляді.

З метою відпрацювання алгоритму передавання електронних документів від джерел комплектування до державних архівів, Укрдержархів було включено в Національну програму інформатизації України.

На жаль, впровадження інформаційних технологій гальмується через недостатнє фінансування архівних установ, що не може не позначатися на впровадженні як в Укрдержархіві, так і в державних архівах власних систем електронного документообігу.

Незважаючи на темпи розвитку інформаційних технологій в країні, новітні інформаційно-комунікаційні технології у сфері діловодства та архівної справи впроваджуються повільно через відсутність єдиних форматів електронного документа та електронного цифрового підпису, недостатнє фінансове, матеріально-технічне та кадрове забезпечення архівних установ, зокрема спеціалістами з інформаційних технологій та захисту інформації.

Архівні документи в електронній формі – явище складне й недостатньо досліджене, тому нагальною є потреба в подальшому науковому пошуку ефективних технологій комплектування архівів документами в електронній формі та створення відповідної нормативно-правової бази для унормування цих процесів, зокрема, що стосуються неуправлінських документів [4].

Список використаних джерел:

1. Архівознавство [Текст]: підруч. для студ. іст. ф-тів вищ. навч. закладів України / за заг. вед. Я. С. Калакури та І. Б. Матяш. – К.: Видавн. дім «КМ Академія», 2002. – 356 с.
2. Про створення Інформаційної системи «Центральний фондовий каталог» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.archives.gov.ua/International/BranchProgs/RishennyaKolegii.php> – Загол. з екрану.
3. Центральний державний електронний архів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://tsdea.archives.gov.ua/ua/> <https://tsdea.archives.gov.ua/ua/> – Загол. з екрану.
4. Про роботу укрдержархіву, архівних установ і спеціальних установ страхового фонду документації у 2017 році та пріоритети укрдержархіву на 2018 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://fileview.fwdcdn.com/?url=https%3A%2F%2Fmail.ukr.net%2Fapi%2Fpublic%2Ffile_view%2Flist%3Ftoken%3Dhm2WNljEeh6NZXTwJbq7_OWdRsRiwvxCPNGi5FyzsvhxgUv4nFFD4XCh7q0QURPtZUIk4O70cTSMCrYLRzKRW30oLy9zjzET8FIUA%253APRXPgiOIwdptxvIg%26r%3D1537377938627&default_mode=view&lang=uk#start=0 – Загол. з екрану.